

Björn Wiman: Vi kan inte ha det så här längre

Publicerad 2016-02-17

Under året som kommer firas 250-årsjubileet av den svenska tryckfrihetsförordningen från 1766, den första lag i världen som gjorde tryckfrihet till en fastställd rättighet.

Det finns många anledningar att fira detta. Den epokgörande lagstiftningen fick en omedelbar effekt på det offentliga samtalet, som i sin tur ledde till en rad radikala politiska reformer. Det fria ordet får direkta och konkreta återverkningar på samhället.

I förra veckan kunde SVT:s ”Uppdrag granskning” i ett viktigt reportage visa konsekvenserna av hur ord påverkar ett samhälle. Inslaget visar bland annat hur Facebook – omtyckt sällskapsrum för miljontals svenskar – har blivit ett nav för hat, hot och groteska våldsbeskrivningar mot framför allt offentligt kända kvinnor. De som anmäler övergreppen till Facebook möts av en automatgenererad hänvisning som meddelar att dessa hot, ofta om mord och grovt sexuellt våld, inte bryter mot företagets ”gemenskapsregler”, som i dag alltmer tycks fungera som ett slags universell tryckfrihetslagstiftning.

Det stora nätföretagets vägran att svara offentligt på frågor kring dessa riktlinjer – och vår acceptans för denna tystnad – är en av vår tids stora skandaler. Nätjättarnas hånfulla hållningslöshet i publicistiska grundfrågor drabbar inte bara de individer eller minoriteter som utsätts för hatet, utan riskerar i längden att bryta ned hela samhällsväven. Om inte ett företag som Facebook, som i dag gör anspråk på allt större delar av vår offentlighet, kan hålla rent ens mot flagranta hot om våld kommer det att slå tillbaka mot alla. Gränser flyttas, hatet normaliseras. Händelserna i Stockholm för några veckor sedan, när en lynchmobb drog genom staden i jakt på personer med ”utländskt” utseende, visar hur det ser ut när näthatet tar klivet ut på gatan.

Facebook och de andra stora nätföretagen har fortfarande möjligheten att rensa upp i detta trask av sexism, rasism och grova våldshot. Att de inte gör det är obegripligt. I en serie artiklar kommer DN Kultur att belysa tänkbara vägar vidare.

Vi kan inte ha det så här längre.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se